

ปัญหาในการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล*

INDIVIDUALIZATION OF PUNISHMENT

สมบัติ ชัยวานิชย์

Sombat Chaivanich

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: sombatchaivanich3@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และพัฒนาการเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล 2) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลของไทยและต่างประเทศ 3) ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ การรวบรวมพยานหลักฐานในการตรวจสอบค้นหาความจริง ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในกระบวนการกำหนดโทษและปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศาลในกระบวนการกำหนดโทษ และ 4) เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลให้สอดคล้องกับหลัก Individual of Punishment เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดโทษที่มีได้เป็นไปโดยอำเภอใจของบุคคล (อัตวิสัย) หากแต่เป็นไปภายใต้กรอบตามกฎหมายที่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน (ภาวะวิสัย) การกำหนดโทษในประเทศไทย ศาลเลือกใช้การรอกการลงโทษ หรือการรอกการกำหนดโทษแทนการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดได้ หากเข้ารายการตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยไม่จำเป็นต้องรับโทษจำคุก จึงเป็นช่องทางที่เปิดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการเลือกกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ทิศนคติที่ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลและการให้เหตุผลในการกำหนดโทษแบบระบบซีวิลลอว์นั้น “ข้อเท็จจริง” กับ “วัตถุประสงค์การลงโทษ” ต้องประสานกันได้ในระดับปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ สิ่งสำคัญที่สุดของการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลจึงเป็น “ความชัดเจนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีการกล่าวหาและตัวบุคคล” และ “การตรวจสอบดุลพินิจในการกำหนดโทษแบบดับเบิลเช็ค” ทำให้โทษที่กำหนดผ่านการตรวจด้วย 2 องค์ประกอบของรัฐ ในกระบวนการกำหนดโทษ อัยการจึงเสนอลงโทษมาในคำฟ้อง และศาลก็มีบทบาทในการค้นหาความจริง เนื่องจากการกำหนดโทษเป็นศาสตร์ที่นักกฎหมายในระบบซีวิลลอว์ต้องรูนำมาสู่ทัศนคติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล

* Received 19 August 2020; Revised 10 September 2020; Accepted 12 September 2020

คำสำคัญ: หลักการตรวจสอบ, การค้นหาความจริง, การกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคล

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study concepts, theories and development about punishments appropriate for the individual. 2) to study the law about punishments suitable for individuals of Thailand and foreign country. 3) to study and analyze of problems relating to the use of discretion in punishing and collect an evidence to examination principle problems relate the role of the prosecutor in the sentencing process punishment and the problem of the role of the court in the sentencing process 4) to suggest an improve Thai law criminal procedure code of determining the punishment appropriate to individuals according with the principles of Individual of punishment. This research was a qualitative one based documentary research upon the analytic. The results of research were found as follows: determination of punishment that are not arbitrary (subjectivity), but within the framework of the law that has been clearly defined in advance (objectivity). Determination of punishment in Thailand, the court chose to use pending punishment or waiting for the determination of punishment instead of punishment imprison for the offender if entering the list as required by law. This will result in the offender not having to be imprisoned. Therefore is a way for the court to use discretion in selecting the criminal penalty appropriate for the offender. The attitude which should align with the objectives of individualization punishment, the justification in civil laws determination of punishment of “the facts” and “the objectives of individualization punishment” must conjoint at the level of without any arguments. The most crucial things of individualization of punishment were “the clarification of data regarding both allegation and individual” and “the double check investigation of discretion in punishment”. This caused the penalty had to investigate from 2 governmental organizations in the process of determination of punishment and the court had to play the role of proactive fact finding as a coadjutant check that could receive the data clearly. As the result of coercion was a compulsory knowledge for the civil law lawyers and would lead to attitude that aligned with individual of punishment.

Keywords: Investigation, Fact Disciplines, Individualization of Punishment

บทนำ

เมื่อภารกิจสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การทำให้สังคมปลอดภัย และกลับเข้าสู่ภาวะสงบสุข โดยจะเห็นว่าขั้นตอนสุดท้าย คือ ขึ้นบังคับโทษนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงว่า การกระทำเช่นนั้นไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกต่อผู้กระทำความผิด เพื่อให้ส่งผลบุคคลโดยทั่วไปในลักษณะของการเตือนมิให้เอาอย่าง อันเป็นการป้องกันสังคม และเพื่อการป้องกันพิเศษ คือ ลงโทษเพื่อการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากเมื่อครบกำหนดเวลาในการบังคับโทษแล้วผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ก็ต้องกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง ซึ่งการพิจารณาเพียงฐานความผิดที่กระทำย้อมไม่เพียงพอ เช่น ระหว่างกรณีนักศึกษาที่กระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยขโมยขาลาเปา เพราะอยากได้รับความตื่นเต้นกับกรณีของแม่ที่กระทำความผิดฐานลักทรัพย์โดยขโมยขาลาเปา เพราะลูกหิวแต่ตนเองไม่สามารถหาเงินมาซื้อให้ลูกได้ หากกำหนดโทษโดยพิจารณาจาก “การกระทำ” คงต้องลงโทษทั้ง 2 กรณีนี้ให้เท่ากัน แต่ก็เห็นว่าสาเหตุของการกระทำความผิดยังไม่ได้รับการแก้ไข จึงเสี่ยงกลับมาทำผิดซ้ำ สังคมจึงยังไม่ปลอดภัยจากการกระทำความผิด ในทางกลับกันหากลงโทษเหมาะกับบุคคล เช่น นักศึกษาควรลงโทษปรับแล้ว บำบัดโดยนักจิตวิทยา ส่วนแม่ซึ่งขโมยขาลาเปา ควรแก้ไขด้วยการฝึกอาชีพจัดหางาน ซึ่งจะช่วยให้สังคมเกิดความปลอดภัยจากการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างแท้จริง เป้าหมายสำคัญสูงสุดของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงต้องอาศัยการลงโทษให้เหมาะสม โดยมีความเข้าใจในสาเหตุแห่งอาชญากรรมซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล จากแนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นหลัก และเพื่อการนี้กระบวนการในการกำหนดโทษภายใต้แนวคิดของหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐในแบบของภาคพื้นยุโรปซึ่งมีจุดเด่นในเรื่องของคุณภาพในการรวบรวมพยานหลักฐานและความจริงแท้ในเนื้อหา และกระทำโดยรัฐในลักษณะของการร่วมมือกันของทุกองค์กรในกระบวนการตามหลักตรวจสอบ (Examination Principle) จึงต้องทำความจริงให้ปรากฏความจริงทั้งที่เกี่ยวกับตัวบุคคลและความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวของการกระทำความผิดในการจะกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคลในการลงโทษ ตัวอย่างคำพิพากษากฎีกา ความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 ต้องรับโทษหนักขึ้นเพราะผลที่เกิดจากการกระทำโดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีเจตนาต่อผลที่ทำให้ต้องรับโทษหนักขึ้น ตัวการที่ร่วมทำร้ายผู้อื่นแม้จะไม่มีเจตนาให้ผู้นั้นได้รับอันตรายสาหัสหรือมิได้เป็นผู้ลงมือกระทำให้เกิดขึ้น ก็ต้องรับผิดชอบในผลนั้นด้วยใจ ระหว่างที่จำเลยทั้งสามรวมขกต้อยผู้เสียหาย จำเลยที่ 1 ใช้มีดคัตเตอร์ กรีดใบหน้าผู้เสียหายเป็นแผลเสียโฉมติดตัว จำเลยที่ 2 และที่ 3 ต้องมีความผิดฐานเป็นตัวการร่วมทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297(4) ด้วย แต่ศาลลงโทษน้อยกว่าจำเลยที่ 1 ผู้เป็นต้นเหตุ (สำนักงานกฎหมายนิลลอร์แอนด์วินด์, 2563)

เมื่อพิจารณาข้อมูลทางสถิติ (วันที่ 2 มิถุนายน 2561) พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ต้องขังมากเกินกว่า 3 แสนคน แต่เรือนจำสามารถรองรับผู้ต้องขัง ได้ประมาณ 120,000 คน เท่านั้น เท่ากับมีผู้ต้องขังเกินความจุของเรือนจำที่รองรับได้ราว 3 เท่า จึงมีผู้ต้องขังมากที่สุดอันดับ 6 ของโลก อันดับ 3 ของเอเชีย และอันดับ 1 ของอาเซียน โดยมีผู้ต้องขังทั้งสิ้น 351,986 คน แบ่งเป็นชาย 305,494 คน และหญิง 46,492 คน แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ผู้ต้องขังกว่า 80 % (282,892 คน) เป็นนักโทษเด็ดขาด 19% (66,899 คน) เป็นผู้ต้องขัง 0.020% (71 คน) เป็นคนฝาก (ยาวชน) ผู้ต้องกักขัง 0.598% (2,106 คน) ผู้ต้องกักกัน 0.005% (19 คน) และเมื่อแยกพิจารณาตามประเภทคดี พบว่า 65% (228,833 คน) เป็นคดีเกี่ยวกับยาเสพติด และ 34% (123,164) เป็นคดีทั่วไป แต่กลับมีผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 2545 เพียง 6,286 คน หรือแค่ 1.84% (Thaireform, 2561) เท่านั้น ทั้งที่การลงโทษโดยใช้เรือนจำเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดบางประเภทเท่านั้น แสดงถึงการไม่เน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และความบกพร่องของกระบวนการในการกำหนดโทษ โดยจะเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์นักโทษล้นเรือนจำก็ย่อมเป็นผลเนื่องมาจากการกำหนดโทษของศาลและกระบวนการก่อนหน้านั้น เนื่องจากศาลเป็นผู้เดียวที่มีอำนาจในการกำหนดโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดได้

การดำเนินคดีอาญาตามระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐนั้น อาศัยหลักการตรวจสอบความจริงแท้ (Examination Principle) ซึ่งต่างจากการดำเนินคดีแพ่งที่อาศัยหลักการตกลง (Negotiation Principle) เนื่องจากในคดีแพ่งเป็นปัญหาระหว่างบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของเอกชนที่รัฐเข้ามาจัดการดูแลให้ กรณีหากตกลงกันได้คดีความย่อมไม่เกิด คดีแพ่งจึงเริ่มเมื่อคู่ความนำคดีขึ้นสู่ศาล แม้ศาลจะมีคำตัดสินไปแล้วคู่ความก็ยังสามารถตกลงให้แตกต่างไปจากคำพิพากษาได้เสมอ เว้นแต่กรณีที่มีประโยชน์ของส่วนรวมเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี เช่นนี้ศาลมีอำนาจยกขึ้นมาวินิจฉัยได้เอง เมื่อพบในเชิงรุกเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญา (คณิต ณ นคร, 2558) การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายแพ่งจึงไม่สำคัญเท่ากับการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายอาญาที่ต้องการความจริงแท้ เพื่อแก้ปัญหาสังคม ซึ่งจะสำเร็จเป็นการป้องกันสังคมและป้องกันพิเศษได้ ก็จะต้องได้ความจริงแท้มาเพื่อกำหนดโทษให้เหมาะสม

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาในการวินิจฉัยความผิดนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเนื่องจากผู้พิพากษามีองค์ความรู้ด้านหลักกฎหมายและในด้านคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นอย่างดี แต่ประเด็นที่น่าพิจารณาและถือว่าเป็นปัญหาคือหน้าที่ในการกำหนดโทษ ซึ่งมีข้อเท็จจริงทางคดีคล้ายกัน ก็จะมีการนำบัญชีระดับอัตราโทษ (Sentencing Guide Line) (ศุภกิจ แยมประชา, 2558) หรือยึดออกมาช่วยเป็นกรอบให้การใช้ดุลพินิจเป็นไปในทางเดียวกัน โดยไม่ได้พิจารณาถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดในแต่ละรายว่า อาจมีปัจจัยที่หลากหลายอย่างที่ทำให้การกำหนดโทษควรมีความแตกต่างกัน เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับ

การมีประสบการณ์หรือองค์ความรู้เกี่ยวกับการลงโทษไม่เท่ากัน หรืออาจมีทัศนคติหรืออุปนิสัยส่วนตัวไม่เหมือนกัน (อุทิศ สุภาพ, 2561) กล่าวคือ ศาลไทยกำหนดโทษโดยใช้ “ยี่ตอก” ตารางบัญชีกำหนดโทษที่มีกลไกการทำงานภายใต้แนวคิดที่ว่า การกระทำแบบเดียวกันโทษควรเท่าเทียมกัน ไม่ได้เน้นการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ทั้งนี้ การพิจารณาพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีอาญา กฎหมายกำหนดให้ศาลต้องใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น โดยการกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และศาลจะลงโทษนอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ไม่ได้ แต่เนื่องจากคดีแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน ประกอบกับความประหลาดและมูลเหตุชักจูงใจของผู้กระทำความผิดแต่ละคนก็มีลักษณะที่แตกต่างกันไป ทำให้ศาลไม่อาจพิพากษาลงโทษจำเลยเท่ากันในทุกกรณี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และพัฒนาการเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลของไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ การรวบรวมพยานหลักฐานในการตรวจสอบค้นหาความจริง ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในกระบวนการของการกำหนดโทษและปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศาลในกระบวนการของการกำหนดโทษ
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ให้สอดคล้องกับหลัก Individual of Punishment

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาล ตำราทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความจากวารสารทางกฎหมาย หนังสือพิมพ์ หรือเอกสารประกอบการสัมมนา สถิติ ข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และศึกษารวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์การตรวจสอบค้นหาความจริง นำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้มีขอบเขตศึกษาถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ สหพันธสาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา อีกทั้งศึกษาในรูปแบบ มาตรการ และกลไก ตลอดจนถึงปัญหาอุปสรรคและวิธีการจัดการปัญหาของกฎหมายในเรื่องของการตรวจสอบ ค้นหาความจริงในการดำเนินคดีอาญา

ผลการวิจัย

1. แนวคิด ทฤษฎี และพัฒนาการเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดโทษ (Sentencing) ที่มีความเป็นภาวะวิสัย คือ การกำหนดโทษที่มีได้เป็นไปโดยอำเภอใจของบุคคล (อัตวิสัย) หากแต่เป็นไปภายใต้กรอบตามกฎหมายที่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์เอาไว้ล่วงหน้าอย่างชัดเจน (ภาวะวิสัย) ทำให้ไม่อาจถูกแทรกแซงได้ มีความโปร่งใสที่สามารถยืนยันความสุจริตได้ และไม่ว่าบุคคลใดจะเป็นผู้มีอำนาจกำหนดโทษ ผลก็จะไม่ได้แตกต่างกันออกไป หากมีข้อเท็จจริงที่ปรากฏเป็นเช่นเดียวกัน การกำหนดโทษที่มีความเป็นภาวะวิสัยจึงขึ้นอยู่กับตัวบทกฎหมาย ไม่ใช่การตัดสินใจของบุคคลผู้กำหนด

การกำหนดโทษในทางอาญานั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ การวางนโยบายในการกำหนดโทษ (Sentencing policy) นั้น เป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะกำหนดกรอบว่ากฎหมายจะมีโทษทางอาญาชนิดใดและระดับใด เป็นต้น ส่วนศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ และสุดท้ายราชทัณฑ์จะทำหน้าที่บังคับโทษตามที่ศาลตัดสินแต่ก็เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่จะมีผลต่อการกำหนดโทษ เช่น การพักโทษ การเลื่อนลำดับชั้นของนักโทษที่มีผลต่อความเดือดร้อนที่มากขึ้นหรือน้อยลง การอภัยโทษ เป็นต้น ดังนั้น ความไม่ตรงกันของแนวคิดและความเข้าใจกระบวนการยุติธรรมที่ต่างกันย่อมทำให้ขาดทิศทางที่ชัดเจนและก่อให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพตามมา เช่น ทฤษฎีเบื้องหลังการทำงานร่วมกันขององค์กรย่อมมีผลต่อการต้องการข้อมูลที่ต่างกัน

2. กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลของไทยและต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่า หากพิจารณาจากแนวทางการกำหนดโทษของศาลในกฎหมายต่างประเทศแล้ว พบว่า มีการกำหนดแนวทาง (Guideline) ในประมวลกฎหมาย เพื่อให้ศาลใช้ประกอบดุลพินิจในการลงโทษ เช่น ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch: StGB) ได้บัญญัติเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดโทษไว้ใน มาตรา 46 (2) ได้แก่ แรงจูงใจและวัตถุประสงค์ของผู้กระทำผิด ทักษะคดี ซึ่งสะท้อนจากการกระทำความผิดและระดับของเจตนาในการกระทำ ระดับของการละเลยต่อหน้าที่ วิธีกระทำผิดและผลที่เกิดจากการกระทำที่น่าตำหนิ ประวัติความเป็นมาในชีวิต บุคลิกภาพ และสถานะทางการเงินของผู้กระทำความผิด รวมทั้งความประพฤติหลังการกระทำความผิด โดยเฉพาะความพยายามที่จะเยียวยา

ความเสียหายและการเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยกับผู้เสียหาย นอกจากนี้ ในบทบัญญัติมาตรา 46 (3) ยังบัญญัติมิให้ศาลคำนึงถึงองค์ประกอบของความผิดอีกด้วย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีมีแนวคิดในการกำหนดโทษ ทางอาญาและการลงโทษโดยอาศัยวิธีการเพื่อความปลอดภัย หากผู้กระทำความผิดฐานกระทำในสิ่งที่น่าตำหนิตามนี้ก็จะใช้การลงโทษทางอาญา แต่ต้องไม่เกินกว่าความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิดส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น จะพิจารณาจากความเป็นอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากตัวผู้กระทำความผิด โดยไม่ได้คำนึงถึงความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องอยู่ภายใต้หลักความได้สัดส่วนที่กำหนดโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เนื่องจากหลักการในการกำหนดโทษของระบบชีวิตจะมีรูปแบบที่ชัดเจนและไม่ซับซ้อน ฝ่ายนิติบัญญัติจึงตรากฎหมายเพื่อวางหลักเกณฑ์ให้การพิพากษาลงโทษจำเลยนั้นอยู่ภายในขอบเขตของบทบัญญัติกฎหมายให้ฝ่ายตุลาการมีดุลพินิจในการกำหนดโทษเอาไว้ โดยจะเห็นว่า กฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 46 ประโยคแรก การกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดต้องคำนึงความน่าตำหนิความชั่วร้าย ถ้าแค่ทำผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถ้าจะแก่นักโทษต้องบังคับโทษโดยใช้เวลาหลายปี ก็ไม่ยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิด ระยะเวลาจึงต้องไม่อาจเกินขอบเขตของความน่าตำหนิในประเทศเยอรมันแบ่งระบบการลงโทษ หากยังมีระยะเวลาอยู่ในขอบเขตของความน่าตำหนิได้จากนั้นจึงเอาวัตถุประสงค์อื่นเข้ามาประกอบ เช่น ต้องแก้ไขฟื้นฟูเท่าที่เป็นไปได้ด้วย ให้เกิดการยับยั้งด้วยศาลจึงต้องผสมผสานวัตถุประสงค์การลงโทษ (โดยเน้นการป้องกันและการป้องกันพิเศษเป็นหลัก) เช่น หากพิจารณาความน่าตำหนิแล้วควรลงโทษจำคุก 3 ปี แต่เมื่อคำนึงถึงการป้องกันพิเศษแล้วจะเป็นเหตุให้ไม่อาจกลับเข้าสู่สังคมได้จึงควรลดอาญาแบบมีเงื่อนไข

การกำหนดโทษในประเทศไทย ศาลเลือกใช้การรอการลงโทษ หรือการรอการกำหนดโทษแทนการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดได้ หากเข้ารายการตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเล็กน้อยไม่จำเป็นต้องรับโทษจำคุก จึงเป็นช่องทางที่เปิดให้ศาลใช้ดุลพินิจในการเลือกกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละรายด้วย จึงสรุปได้ว่าการลงโทษแบบเรียงกระหนการลงโทษแบบเรียงเป็นรูปแบบการลงโทษที่เป็นประโยชน์ในแง่ของการส่งสารต่อสาธารณะเป็นการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ หนึ่งในด้านการป้องกันอาชญากรรม การกระทำผิดวิธีหนึ่งเนื่องจากการเรียงกระหนการลงโทษเป็นเสมือนการเน้นย้ำความผิดในแต่ละฐานของความผิดที่เพิ่มขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ศาลก็ต้องคำนึงถึงโทษรวมในส่วนลดโทษที่เท่ากันในจุดอื่น เพื่อให้ผลรวมโทษสุดท้ายนั้นเหมาะสมกับภาพรวมของความผิดด้วย

3. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ การรวบรวมพยานหลักฐานในการตรวจสอบค้นหาความจริง ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในกระบวนการกำหนดโทษและปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศาลในกระบวนการกำหนดโทษ ผลการวิจัยพบว่า กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 วางหน้าที่ให้อัยการเป็น

ผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาลั่นกรองสำนวนการสอบสวนจากตำรวจ มีอำนาจสั่งสอบสวนเพิ่มเติมและซักถามพยานเองได้ โดยจะเห็นว่า พนักงานอัยการจะเป็นผู้มีอำนาจ สั่งการสอบสวน หรือสั่งให้ทำการสอบสวนต่อไป เนื่องจากผู้ที่ทราบดีที่สุดว่าจะต้องสอบสวนให้ได้มาซึ่งสิ่งใด การเสนอโทษและการฟ้องร้องเพื่ดำเนินคดีในเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นต้องการพยานหลักฐานใดเพียงใดเพื่อนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงใด คือ อัยการ ซึ่งเป็นผู้มีดุลพินิจสั่งฟ้องร้องและเสนอโทษ หรือสั่งไม่ฟ้อง อัยการจึงต้องมีบทบาทในลักษณะผู้ควบคุมกำกับดูแลการสอบสวน

อย่างไรก็ตามการแบ่งแยกค่อนข้างเด็ดขาดระหว่างอำนาจสอบสวนและอำนาจฟ้องร้องคดี ในทางปฏิบัติของการสอบสวนอันเป็นผลมาจากการผสมผสานรูปแบบระหว่างระบบของอังกฤษและระบบของภาคพื้นยุโรป ซึ่งเป็นระบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานที่เริ่มคดีโดยพนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนไปเพียงองค์กรเดียว จนกระทั่งได้ทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจึงจะเข้ามาในคดีเพื่อพิจารณาสำนวน โดยจะมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม สั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าวิธีการทางกฎหมายที่ใช้อยู่นี้ ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อค้นหาความจริงซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเป็นหลัก

4. แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ให้สอดคล้องกับหลัก Individual of punishment ผลการวิจัยพบว่า การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนเมื่อศาลได้พิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดแล้ว หลักการลงโทษให้เหมาะสมก็ยังคงนำมาใช้ในขั้นตอนของเรือนจำ คือ นักโทษเด็ดขาดแต่ละคนอาจถูกปรับระยะเวลาเงื่อนไขการจำคุกให้แตกต่างกันได้ โดยคำนึงถึงลักษณะของนักโทษแต่ละคน เช่น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การอภัยโทษเฉพาะราย เป็นต้น แนวคิดของบางกอกกู สอดคล้องกับหลักข้อนี้ เพราะเป็นการกำหนดให้นักโทษหญิงที่แม้กระทำความผิดลักษณะเดียวกันกับนักโทษชาย การรับโทษที่แตกต่างกันกับผู้กระทำความผิดที่ใช้ได้ เพราะสภาพผู้หญิงจะแตกต่างกับผู้ชาย และนอกจากนี้หากมีการคุมขังควรจะต้องมีลักษณะที่ทำให้วิถีชีวิตไม่เปลี่ยนแปลงไปมาก อย่างไรก็ตาม แนวคิดการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในขั้นตอนของเรือนจำ ในประเทศไทยยังไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะด้วยความหนาแน่นแออัดของเรือนจำในประเทศ การปล่อยผู้กระทำความผิดก่อนกำหนด จึงใช้กระบวนการอภัยโทษหมู่ มากกว่าการพักการลงโทษที่คำนึงถึงลักษณะของนักโทษแต่ละคน การลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำความผิด มีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าคนที่มนุษย์แต่ละคนกระทำผิดนั้นย่อมเนื่องมาจากบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิดและพฤติกรรมภายนอก เช่น สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการที่จะกระทำ

ความผิด ดังนั้น การดัดแปลงการลงโทษบุคคลให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิดจึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดและเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย ปัจจุบันได้เรียกหลักการลงโทษนี้ว่า “หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล (Individualization)” (ลาวัลย์ อ่อนน้อม, 2560) ตัวอย่างคำพิพากษาดังกล่าว คือ คดีปลอมเอกสารโอนหุ้น เสี่ยชูวงศ์ แซ่ตั้ง หรือ เสี่ยจืด นักธุรกิจรับเหมาก่อสร้างหมื่นล้าน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง น.ส.กัญธรรมา ศิวาธนพล (น้ำตาล) อดีตพริตตี้คนสนิท พ.ต.ท.บรรยณ จำเลยที่ 1 น.ส.อุรชา วชิรกุลพล (ป้อนข้าว) เจ้าหน้าที่การตลาด (โบรกเกอร์) บริษัทหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง จำเลยที่ 2 พ.ต.ท.บรรยณ ตั้งภากรณ์ อดีต รมช.พาณิชย์ จำเลยที่ 3 และ น.ส.ศรีธรา พรหมมา มารดา น.ส.อุรชา จำเลยที่ 4 คดีนี้ศาลพิพากษาจำคุก น.ส.กัญธรรมา ศิวาธนพล (น้ำตาล) จำเลยที่ 1 กำหนด 4 ปี น.ส.อุรชา วชิรกุลพล (ป้อนข้าว) จำเลยที่ 2 กำหนด 4 ปี พ.ต.ท.บรรยณ ตั้งภากรณ์ อดีต รมช.พาณิชย์ จำเลยที่ 3 กระทงละ 4 ปี รวม 2 กระทงจำคุก 8 ปี และยกฟ้อง น.ส.ศรีธรา พรหมมา (โพสท์ทูเดย์, 2563)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี และพัฒนาการเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล การวางนโยบายในการกำหนดโทษ (Sentencing Policy) นั้น เป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่จะกำหนดกรอบว่ากฎหมายจะมีโทษทางอาญาชนิดใดและระดับใด เป็นต้น ส่วนศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษตามกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ และสุดท้ายราชทัณฑ์จะทำหน้าที่บังคับโทษตามที่ศาลตัดสินแต่ก็เป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่จะมีผลต่อการกำหนดโทษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ เรื่อง การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ พบว่า ในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษนั้น ระบบกฎหมายไทยได้ปล่อยให้การวางหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นเรื่องของทางฝ่ายตำรวจและทางฝ่ายศาล แม้จะมีข้อดีในแง่ที่ทำให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจได้ค่อนข้างกว้างขวาง แต่การบัญญัติเกณฑ์เดียวกับการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษไว้ในกฎหมายจะทำให้การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษของศาลเป็นไปในแนวทางเดียว รวมทั้งหลักการที่ว่าโทษต้องได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิดมีความชัดเจนขึ้นด้วย เพราะจะทำให้หลักการดังกล่าวที่แต่เดิมเป็นแต่ความเห็นในทางตำรากลายสภาพมาเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้และผูกมัดศาลให้ต้องคำนึงถึงหลักการดังกล่าวในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2548)

2. กฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลของไทยและต่างประเทศ ซึ่งในอดีตการกำหนดโทษของเยอรมันก็ประสบปัญหาในการกำหนดโทษเช่นเดียวกับในประเทศไทย คือ ศาลกำหนดโทษโดยอาศัยการกระทำเดียวกันควรลงโทษเท่ากัน แต่ว่าในภายหลังมีการเปลี่ยนแนวความคิดใหม่ว่าจะต้องดูลักษณะของแต่ละบุคคล

สมมุติว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่สามารถทำประโยชน์ได้ เช่น เป็นหมอและเมื่อพิจารณาแล้ว เห็นว่าการเอาหมอไปไว้ในคุกไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร แต่ถ้าลดโทษให้หมอหรือว่าลงโทษให้ หมอไปทำงานอย่างอื่นแทนน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่า เกิดจากการดูหน้าที่การงาน ประวัติ ดูที่องค์ประกอบ “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไทยไม่ได้ล้าหลัง เพียงแต่มีปัญหา ที่ตัวผู้บังคับใช้กฎหมาย ส่วนของเยอรมนีโชคดีที่ว่า แม้กฎหมายจะออกมาผ่านทางสภาโดย พวกนักการเมืองที่อาจจะไม่สนใจฟังความคิดเห็นของนักวิชาการ แต่ก็ยังเป็นแค่กฎหมายที่ไม่ได้ ผู้ใช้กฎหมายก็คือศาลและอัยการก็ยังคงมีความคิดเป็นของตัวเอง เพราะเขาเหล่านั้นเรียนจบ นิติศาสตร์มาแล้วไม่หวั่นไหวไปตามนักการเมือง” ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวแปรสำคัญในการจะ กำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคลนั้นคือทัศนคติที่เกิดจากการเรียนการสอนกฎหมาย ในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะการเรียนการสอนวิชาบังคับโทษ ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ลาวัลย์ อ่อนโหม เรื่อง การกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีรูปแบบการดำเนินคดีอาญาเป็นระบบซีวิลลอว์ โดยข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้กระทำผิดได้มาจากการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของ พนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131 และ 138 การนำ สืบพยานหลักฐานต่าง ๆ ในศาล คำร้องหรือคำแถลงของผู้กระทำผิด การสืบพยานเพิ่มเติมของ พนักงานอัยการและศาล ตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญามาตรา 143 วรรคสอง (ก) มาตรา 228 และ 229 แต่ทางปฏิบัติ ประเทศไทยยังคงประสบปัญหา เรื่องบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญายังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนตามตัวบท กฎหมาย และการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ถูกกล่าวหาเพื่อประกอบการดำเนินคดี อาญาไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว เพราะเห็นว่าไม่ใช่ประเด็นโดยตรงในคดีว่าจำเลย กระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งการขาดข้อเท็จจริงดังกล่าวทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพในการสั่งคดีของ พนักงานอัยการตลอดจนการพิจารณาพิพากษากำหนดโทษของศาลให้มีความเหมาะสมกับ ผู้กระทำความผิดแต่ละคน (ลาวัลย์ อ่อนโหม, 2560)

3. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ การรวบรวม พยานหลักฐานในการตรวจสอบค้นหาความจริง ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการ ในกระบวนการกำหนดโทษและปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของศาลในกระบวนการกำหนด โทษ ตามหลักความเป็นอำนาจเดียวของการสอบสวนฟ้องร้อง การสอบสวนนั้นมีขึ้นก็เพื่อการ ฟ้องร้องคดี ดังนั้น ผู้ที่ทราบดีที่สุดว่าการฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีอาญาในเรื่องเกิดขึ้นนั้นต้องการ พยานหลักฐานใดเพียงใดเพื่อนำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริง และมาตรการบังคับทางอาญามีความ จำเป็นหรือไม่ มากน้อยเพียงใดในการใช้ คือ พนักงานอัยการผู้รับผิดชอบในการฟ้องร้องคดี ในต่างประเทศพนักงานอัยการจึงมีอำนาจกำกับดูแลการสอบสวน โดยมีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบกัน แต่จะมีการปฏิบัติงานร่วมกันในลักษณะที่มีดุลสัมพันธ์ระหว่างองค์กร กล่าวคือ มีลักษณะในการตรวจสอบและกำกับดูแลเพื่อซึ่งกันและกันทำให้เกิดความโปร่งใสใน

การดำเนินการ ดังนั้น การวางโครงสร้างให้เกิดความเป็นอำนาจเดียวของการสอบสวนฟ้องร้อง โดยที่พนักงานอัยการจะเป็นผู้กำกับดูแลและกำหนดทิศทางการสอบสวน ผ่านการกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีหน้าที่รายงานการดำเนินการเป็นระยะในระหว่างการรวบรวมพยานหลักฐานแก่พนักงานอัยการ เพื่อที่พนักงานอัยการจะได้ให้คำแนะนำและปรึกษาว่าในคดีที่เกิดขึ้น การฟ้องคดีต้องการพยานหลักฐานใดที่มีความจำเป็นเพียงพอแล้วหรือไม่ และมากน้อยเพียงใดในการฟ้องคดี หรือร่วมค้นหาความจริงในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น และการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการเท่านั้นในการปรับบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นในการสอบสวน จะทำให้การปรับบทกฎหมายถูกกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อกฎหมายในอันจะส่งผลถึงความถูกต้องและมีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการตลอดการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงาน ตลอดจนจนถึงการให้อำนาจพนักงานอัยการในการเริ่มต้นคดี การกำหนดอำนาจหน้าที่ตามที่กล่าว ย่อมจะส่งผลถึงความเป็นอำนาจเดียวในการสอบสวนฟ้องร้องคดี และแก้ปัญหาในเชิงโครงสร้างและหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธราภรณ์ กองอุบล เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กรณีการสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับอัยการ ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยในชั้นการสอบสวนฟ้องร้อง เจ้าพนักงานทุกฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีการกำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมในการสอบสวนคดีพิเศษ ก็เพื่อให้พนักงานอัยการมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดี ซึ่งถือได้ว่าเป็นไปในทิศทางของการเป็นกระบวนการเดียวกันของการสอบสวนฟ้องร้อง พนักงานอัยการที่เข้าไปร่วมสอบสวนจึงต้องร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีแต่ปรากฏว่าในทางปฏิบัติแม้จะมีพนักงานอัยการเข้ามาสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมในการดำเนินคดีชั้นสอบสวนก็ตาม ก็ยังพบว่าพนักงานอัยการที่รับผิดชอบในการส่งคดียังสั่งให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติมอีก หรือหลายคดีที่อัยการที่ผู้รับผิดชอบในการส่งคดีมีความเห็นแตกต่างจากอัยการที่เข้ามาร่วมสอบสวน ซึ่งหากพิจารณาจากหลักการดังกล่าวข้างต้น อัยการที่เข้ามาร่วมสอบสวนทำหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนขององค์กรอัยการ การดำเนินการใด ๆ ย่อมผูกพันองค์กรอัยการ จึงไม่ใช่เป็นการกระทำของอัยการคนใดคนหนึ่ง การสอบสวนใด ๆ ที่พนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนจึงควรเป็นการสอบสวนที่มีความถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย ชอบด้วยระเบียบ มีความละเอียดรอบคอบ และมีความเชื่อถือได้ของสำนวนการสอบสวนด้วย (พัธราภรณ์ กองอุบล, 2547)

4. แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเกี่ยวกับการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล ให้สอดคล้องกับหลัก Individual of Punishment ซึ่งเป็นที่ชัดเจนว่า การปรับใช้โทษให้เหมาะสมกับนักโทษแต่ละคนเมื่อศาลได้พิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดแล้ว หลักการลงโทษให้เหมาะสมก็ยังคงถูกนำมาใช้ในขั้นตอนของเรือนจำ คือ นักโทษเด็ดขาดแต่ละคนอาจถูกปรับระยะเวลาเงื่อนไขการจำคุกให้แตกต่างกัน

กันได้โดยคำนึงถึงลักษณะของนักโทษแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลนิษฐ์ รัตนคุสกุล เรื่อง การลงโทษในการกระทำความผิดหลายกรรมกับการป้องปรามอาชญากรรม พบว่า จากการศึกษารูปแบบการลงโทษกรณีความผิดหลายกรรมที่ปรากฏในประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันย้อนกลับไปถึงสมัยกฎหมายลักษณะอาญา จะพบว่า ประเทศไทยมีความพยายามในการแก้ไขรูปแบบการลงโทษกรณีความผิดหลายกรรมมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มหรือลดรูปแบบการลงโทษ รวมถึงการปรับเปลี่ยนเพดานโทษจำคุกขั้นสูง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการลงโทษ รวมถึงเพดานโทษขั้นสูงในแต่ละครั้งมักขึ้นอยู่กับนโยบายการลงโทษของฝ่ายนิติบัญญัติที่มุ่งกำหนดรูปแบบการลงโทษให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรืออัตราการเกิดอาชญากรรมภายในประเทศเป็นสำคัญ แต่ยังไม่เคยปรากฏให้เห็นในเหตุผลของการแก้ไขกฎหมายครั้งใดที่กำหนดรูปแบบการลงโทษในกรณีความผิดหลายกรรมโดยพิจารณาจากความเหมาะสมและความสอดคล้องกับรูปแบบของการกระทำความผิดและลักษณะของผู้กระทำความผิด (กุลนิษฐ์ รัตนคุสกุล, 2559) การลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำความผิด มีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าคนที่มนุษย์แต่ละคนกระทำผิดนั้นย่อมเนื่องมาจากบุคลิกลักษณะของผู้กระทำผิดและพฤติกรรมภายนอก เช่น สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้กระทำผิด ซึ่งอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลในการที่จะกระทำความผิด ดังนั้น การดัดแปลงการลงโทษบุคคลให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิดจึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดและเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย ปัจจุบันได้เรียกหลักการลงโทษนี้ว่า “หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล (Individualization)” (ลาวัลย์ อ่อนน้อม, 2560) ตัวอย่างคำพิพากษาดังกล่าว คือ คดีปลอมเอกสารโอนหุ้น เสียชวงษ์ แซ่ตั้ง หรือ เสียจิต นักรุกจิกรับเหมาก่อสร้างหมื่นล้าน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง น.ส.กัญธนา ศิวานพล (น้ำตาล) อดีตพริตตี้คนสนิท พ.ต.ท.บรรณิน จำเลยที่ 1 น.ส.อรุชา วชิรกุลชล (ป่อนข้าว) เจ้าหน้าที่การตลาด (โบรกเกอร์) บริษัทหลักทรัพย์แห่งหนึ่ง จำเลยที่ 2 พ.ต.ท.บรรณิน ตั้งภากรณ์ อดีต รมช.พาณิชย์ จำเลยที่ 3 และ น.ส.ศรีธรา พรหมมา มารดา น.ส.อรุชา จำเลยที่ 4 คดีนี้ศาลพิพากษาจำคุก น.ส.กัญธนา ศิวานพล (น้ำตาล) จำเลยที่ 1 กำหนด 4 ปี น.ส.อรุชา วชิรกุลชล (ป่อนข้าว) จำเลยที่ 2 กำหนด 4 ปี พ.ต.ท.บรรณิน ตั้งภากรณ์ อดีต รมช.พาณิชย์ จำเลยที่ 3 กระทงละ 4 ปี รวม 2 กระทงจำคุก 8 ปี และยกฟ้อง น.ส.ศรีธรา พรหมมา (โพสท์ทูเดย์, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ภารกิจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การทำให้สังคมปลอดภัยและกลับเข้าสู่ภาวะสงบสุขปัจจุบันขั้นตอนสุดท้ายคือขึ้นบังคับโทษจึงเน้นไปที่การลงโทษเพื่อ 1) การป้องกันทั่วไปในการข่มขู่ยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดรวมถึงคนในสังคม 2) เพื่อการป้องกันพิเศษ คือ ลงโทษเพื่อการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากเมื่อ

ครบกำหนดเวลาในการบังคับโทษแล้วผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ก็ต้องกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้ง โดยลงโทษเพื่อการป้องกันพิเศษ จะต้องอาศัยหลักการแก้ไขฟื้นฟูเป็นหลัก ผู้กระทำจึงไม่กลับมาทำอีก อันจะทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้อย่างแท้จริง การกำหนดโทษโดยเน้นไปที่การแก้ไขฟื้นฟูนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด เนื่องจากต้องการทราบถึงสาเหตุที่ลึกลงไปกว่าการกระทำในครั้งที่เป็นความผิดอาญาในการจะแก้ไขที่ต้นเหตุ ดังนั้น ความจริงเกี่ยวกับตัวบุคคล อันได้แก่ ข้อมูล ประวัติการกระทำความผิด สถานะแห่งจิต ครอบครัว สุขภาพร่างกาย ความประพฤติ ภูมิหลัง ในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิด อันนำไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมกับสาเหตุแห่งการกระทำความผิดของแต่ละบุคคล อันจะนำมาสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการคืนคนดีสู่สังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายขั้นสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังได้กล่าวมาแล้ว หากในกระบวนการของการกำหนดโทษไม่ปรากฏข้อเท็จจริงในส่วนนี้ ย่อมเป็นการยากลำบากในการจำแนกประเภทของบุคคลเพื่อลงโทษให้เหมาะสมกับวิธีการแก้ไขเป็นรายบุคคล อันจะนำมาซึ่งการลงโทษที่มีประสิทธิภาพและช่วยให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดซ้ำ การจำแนกประเภทผู้กระทำความผิดเพื่อการลงโทษที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการตรวจสอบค้นหาความจริงเกี่ยวกับตัวบุคคล ดังนั้น การดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงานอันเป็นขั้นของการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในระบบการดำเนินคดีในแบบของยุโรปภาคพื้นทวีป จึงสมควรที่จะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงในส่วนของผู้กระทำความผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

จากการวิจัยพบว่า “สิ่งสำคัญที่สุดของการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคล คือ ข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีการกล่าวหาและตัวบุคคลที่ชัดเจน และการตรวจสอบดุลพินิจในการกำหนดโทษแบบดับเบิลเช็ค” ในกระบวนการในการกำหนดโทษแบบระบบชีวิลลอว์ อัยการจึงต้องมีการเสนอลงโทษมาในคำฟ้อง และศาลก็จำเป็นต้องมีบทบาทในการตรวจสอบค้นหาความจริงในเชิงรุก โดยหากศาลเห็นว่าข้อมูลที่อัยการกับตำรวจส่งมาอาจไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้อง รูปถ่ายยังไม่เพียงพอ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่พอ ก็สั่งให้สอบใหม่ สอบเพิ่ม ซึ่งจะยิ่งทำให้ข้อมูลชัดเจนหนักแน่นยิ่งขึ้น นี่เป็นจุดแตกต่างของระบบการกำหนดโทษของระบบชีวิลลอว์ของสหพันธรัฐเยอรมนีกับระบบคอมมอนลอว์อย่างสหราชอาณาจักรซึ่งศาลค้นหาความจริงด้วยตนเองไม่ได้ กล่าวคือ นักกฎหมายชีวิลลอว์นั้นเห็นว่าควรให้อำนาจต่อศาล ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญในการทำให้เกิดความชัดเจนและการตรวจสอบแบบดับเบิลเช็ค โดยการที่อัยการก็ตรวจสอบมาครั้งหนึ่งและศาลก็มาตรวจสอบอีกครั้ง อำนาจของศาลในการค้นหาความจริงจึงเป็นจุดที่ทำให้การลงโทษเหมาะสม เพราะทำให้โทษที่กำหนดผ่านการตรวจเช็คด้วยองค์กรของรัฐถึง 2 องค์กร เพื่อการตรวจสอบดุลพินิจในการกำหนดโทษว่า “ข้อเท็จจริง” กับ “วัตถุประสงค์การลงโทษ” นั้นประสานกันได้ในระดับปราศจากข้อโต้แย้งใดๆหรือไม่ ดังนั้น หากศาลวางเฉยไม่ใช้อำนาจในการค้นหาความจริงข้อเท็จจริงในเชิงรุก และอัยการไม่เสนอ

ลงโทษมาในคำฟ้อง ย่อมเป็นการยากที่จะระบุเหตุผลในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคลในระดับปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ ได้

จากการศึกษาบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยเกี่ยวกับกระบวนการในการกำหนดโทษ พบว่า สอดคล้องกับหลักการในการตรวจสอบค้นหาความจริง เช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ซึ่งวางหลักให้อัยการจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่พิจารณากลับกรอส่งงานการสอบสวนจากตำรวจ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228ให้อำนาจศาลสั่งให้มีการสืบพยานเพิ่มเติมโดยพลการ มาตรา 229ให้อำนาจศาลเป็นผู้สืบพยาน 175 ศาลมีอำนาจเรียก ส่วนการสืบพยานจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัย และหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล เช่น การค้นหาความจริงเกี่ยวกับตัวบุคคลตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 138 การรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ กฎหมายอาญา มาตรา 56 (5) ซึ่งให้อำนาจศาลในการกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิด กระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีกโดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อร่วมกัน

อย่างไรก็ตามการตีความปรับใช้กฎหมายในกระบวนการในการกำหนดโทษของประเทศไทยในทางปฏิบัติกลับทำให้ ไม่อาจนำไปสู่การบรรลุภารกิจของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้อย่างสมบูรณ์ โดยสังคมไม่อาจปลอดภัยจากการกระทำความผิดซ้ำ และก่อให้เกิดสถานการณ์นักโทษล้นเรือนจำตามมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าส่วนหนึ่งของปัญหาดังกล่าวมาจากการที่เจ้าพนักงานไม่ให้ความสำคัญในการตรวจสอบค้นหาข้อเท็จจริงในส่วนของตัวบุคคลเพื่อประกอบการฟ้องคดี แม้กฎหมายจะวางหลักให้พนักงานสอบสวนจะต้องสอบสวนความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาณัติของผู้ต้องหา ในการสืบหาประวัติผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 138 การตรวจสอบค้นหาความจริงในชั้นเจ้าพนักงานจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามองค์ประกอบความผิดซึ่งจะต้องมีในคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 เป็นหลักทั้งที่ความจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาของการให้เหตุผลที่สามารถอธิบายในการกำหนดโทษอันนำมาซึ่งความเป็นภาวะวิสัย การกำหนดโทษที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในการบังคับโทษ ตลอดจนใช้เป็นข้อเท็จจริงที่จะนำไปสู่มาตรการชะลอการฟ้อง และการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ อีกทั้งการกำหนดโทษของศาลในประเทศไทยแม้สามารถเลือกลงโทษให้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้ แต่ในทางปฏิบัติศาลไทยกลับไม่แสดงบทบาทในการค้นหาความจริงด้วยตนเองตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกำหนดโทษโดยใช้ยึดถือหรือตารางบัญชีกำหนดโทษที่มีกลไกการทำงานภายใต้แนวคิดที่ว่า การกระทำแบบเดียวกันโทษควรเท่าเทียมกัน

ปัญหาทั้งหมดจึงเป็นปัญหาการตีความปรับใช้กฎหมายซึ่งเกิดจากทัศนคติของผู้ปฏิบัติที่ผิดเพี้ยนมิใช่ตัวบทบัญญัติ ขณะที่การกำหนดโทษในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเน้นการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลเป็นหลัก แม้กฎหมายจะออกมาผ่านทางสภานักการเมืองที่เห็นด้วยกับการลงโทษให้รุนแรงแก็้แค้นเป็นหลัก แต่ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้นผู้ใช้กฎหมาย คือ ศาลและอัยการก็ยังคงมีความคิดเป็นของตนเองตามหลักการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคล เพราะต่างก็เป็นผู้ศึกษาวิชานิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยมา จึงเห็นต่างจากนักการเมือง ซึ่ให้เห็นได้อย่างชัดว่าตัวแปรสำคัญของการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับบุคคลนั้นอยู่ที่ทัศนคติที่เกิดจากการเรียนการสอนกฎหมายในมหาวิทยาลัยของเยอรมนี ส่วนในสหราชอาณาจักร เคยมีปัญหาเรื่องทัศนคติของผู้พิพากษาที่พิจารณาแค่โทษต้องเหมาะสมกับการกระทำเช่นกัน แต่ภายหลังเมื่อมีการปรับปรุงบัญชีกำหนดโทษให้สอดคล้องกับทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูมากขึ้น และมีการกำหนดให้กรมคุมประพฤติทำรายงานและเสนอการกำหนดโทษโดยระบุข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลของผู้กระทำความผิด วิเคราะห์ถึงสาเหตุแห่งการกระทำความผิด วิธีการ พฤติกรรม เป็นการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ ครอบครัว สารเสพติด ความรุนแรง โหดร้ายของพฤติกรรมรวมถึงการวิเคราะห์ว่า “เมื่อผู้กระทำความผิดเข้ารับโทษตามที่เสนอให้กำหนดแล้วมีโอกาสจะกลับมาก่ออันตรายได้อีกหรือไม่เพียงไร” ในรายงานจะมีการสรุปว่าการกำหนดโทษเป็นอย่างอื่นแทนโทษจำคุกเหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดรายนี้หรือไม่ซึ่งหากศาลกำหนดโทษให้แตกต่างได้แต่ต้องมีเหตุผลมาแย้ง ปัญหาเรื่องทัศนคติจึงค่อย ๆ หดไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในประเทศไทยหากอัยการมีการให้เหตุผลในการเสนอโทษโดยระบุเหตุผลที่ชัดเจน ทัศนคติของศาลก็จะค่อยๆ เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะ 1) ศาลไม่ควรยึดถือ “ยี่ต็อก” เป็นบรรทัดฐานตายตัว และควรมีการประชุมร่วม อบรมร่วม ในการปฏิรูปการกำหนดโทษร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ของเยอรมนี การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ต้องมีวิชาบังคับโทษ เนื่องจาก การกำหนดโทษเป็นศาสตร์ที่นักกฎหมายในระบบประมวลกฎหมายต้องรู้ เพื่อให้ศาลนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดมาประกอบการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษได้ตาม ขั้นตอนการกำหนดโทษของศาล เนื่องจากถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญที่สุดอีกขั้นตอนหนึ่ง ศาลเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด กล่าวคือ หากการกำหนดโทษของศาลเป็นไปอย่างเหมาะสม ย่อมมีผลต่อการช่มชู้และการยับยั้งมิให้ผู้กระทำความผิดกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกได้และยังเป็นผลให้บุคคลอื่นไม่กล้าเอาเยี่ยงอย่างอีกด้วย แต่ถ้าการกำหนดโทษไม่มีความเหมาะสม ย่อมมีผลทำให้ไม่อาจปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ให้กลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ ดังนั้น ในการกำหนดโทษของศาลจะต้องมีการนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดมาประกอบการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษได้นอกเหนือไปจากข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับสภาพความผิด 2) ให้อัยการนำมาตรการหลักการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 มาบังคับใช้

ในทุกขั้นตอน ซึ่งจะสอดคล้องและให้ความสำคัญกับหลักการดำเนินคดีและบังคับโทษเป็นรายบุคคล ในชั้นฟ้องคดี พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของสำนวนการสอบสวน เพื่อทำความเข้าใจว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง หรือสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม ดังนั้น หากปรากฏว่าสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมายังขาดความสมบูรณ์ ไม่มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการจะต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้อำนาจไว้ตามมาตรา 143 เพื่อให้พนักงานอัยการจะได้มีข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอที่พนักงานอัยการจะสามารถใช้ดุลพินิจสั่งคดีว่าสมควรฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้กระทำความผิด และพนักงานอัยการควรเสนอพยานหลักฐานทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียของผู้กระทำความผิดต่อศาล เพื่อให้ศาลมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอที่จะใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดต่อไป 3) การใช้อำนาจตุลาการในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง คือ การกลั่นกรองคดีหรือการพิสูจน์ความจริงในชั้นสอบสวน ชั้นฟ้องร้อง ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีให้ความสำคัญมาก ในชั้นนี้ กลไกในกระบวนการยุติธรรมจะมีรูปแบบ (Form of Criminal Justice) เป็นกระบวนการที่ทำให้ความผิดอาญาที่รัฐกำหนดมีผลบังคับใช้ได้จริง เป็นกระบวนการพิสูจน์ความจริงแท้ให้ปรากฏในเบื้องต้นโดยใช้หลักการที่สำคัญคือหลัก “อำนาจสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกัน” กล่าวคือ ให้องค์กรหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปร่วมมือกันสอบสวน ทั้งนี้เพื่อให้การแสวงหาพยานหลักฐานมีความเป็นภาวะวิสัย เกิดการคัดกรองข้อเท็จจริงการกระทำความผิดของบุคคล หรือใช้ดุลพินิจตัดคดีความออกไปได้ทันทีถ้าคดีไม่มีมูล ไม่ครบองค์ประกอบความผิด หรือกรณียังเป็นที่ยสงสัยตาม “หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัย” (In Dubio Pro Reo) ถ้าการสอบสวนเบื้องต้นพบเหตุแห่งการตัดคดีก็จะจำหน่ายออกจากกระบวนการยุติธรรมได้ทันที 4) ในเชิงหลักการตรวจสอบค้นหาความจริงของตุลาการเห็นควรนำ “หลักการตรวจสอบค้นหาความจริงแท้” ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในทุกขั้นตอนให้ความสำคัญกับผู้ต้องหาและจำเลย โดยยกฐานะเป็นประธานของการดำเนินคดีอันเป็นไปตาม “หลักการดำเนินคดีและบังคับโทษเป็นรายบุคคล” (Individualization of Punishment) ที่กระทำการตรวจสอบค้นหาความจริงจากฐานของข้อมูลบุคคล ไม่ว่าในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ชั้นพิจารณาพิพากษา และเป็นฐานข้อมูลในชั้นบังคับโทษ ซึ่งมี 2 ส่วน คือ ข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลนั้น และข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาณัติของผู้ต้องหา ทั้ง 2 ส่วนจะเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการพิจารณาวินิจฉัยตัดคดีออกจากระบบ ตั้งแต่ปฏิเสธไม่รับคดีในชั้นสอบสวนเมื่อพบว่า คดีไม่มีมูล ไม่ครบองค์ประกอบความผิดหรือกรณียังเป็นที่ยสงสัยตามหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยหรือใช้ในการไกล่เกลี่ยยอมความ ถ้ารูปคดีสามารถ

ดำเนินการได้ การสั่งฟ้องสั่งไม่ฟ้องคดีของพนักงานอัยการ การใช้มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลนี้ยังมีผลต่อการใช้มาตรการบังคับทางอาญาต่าง ๆ ในขั้นนี้จะใช้เพื่อเป็นพื้นฐานข้อมูลในการพิจารณาใช้มาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ และการกำหนดเงื่อนไขสำหรับบุคคลนั้น ๆ อันอาจนำไปสู่การกำหนดบังคับโทษให้เหมาะสมกับรายบุคคล (Execution Plan) เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างยั่งยืน (Rehabilitation) ด้วย 5) พนักงานอัยการต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดโทษ เพราะพนักงานอัยการเป็นองค์กรที่รู้ข้อเท็จจริงในคดีมากที่สุดเนื่องจากทำหน้าที่ตั้งแต่ชั้นสอบสวนฟ้องร้อง ไปจนถึงชั้นพิจารณาพิพากษา ดังนั้นในระหว่างการดำเนินคดีอาญา พนักงานอัยการต้องเสนออัตราโทษที่จำเลยสมควรได้รับต่อศาลด้วยว่าควรลงโทษเท่าไรและอย่างไร และไม่เฉพาะเพียงแต่เสนอโทษเท่านั้นต้องให้เหตุผลด้วยว่าทำไมถึงลงโทษแบบนี้ เพราะในทางปฏิบัติศาลมักวางตัวเป็นกลางทำให้มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดมาสู่ศาลน้อยมาก อาจจะเป็นสาเหตุของการกำหนดโทษไม่ได้สัดส่วนกับความผิด จึงต้องให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทในการกำหนดโทษ เช่นเดียวกับอัยการของประเทศเยอรมันที่ต้อง เสนออัตราโทษที่จำเลยสมควรได้รับต่อศาลได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความเห็นของอัยการดังกล่าวก็ได้เป็นการผูกมัดศาลที่จะต้องถือปฏิบัติตาม ซึ่งในทางปฏิบัติหากศาลไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของอัยการ ศาลมักลงโทษเบาว่า แต่ถ้าศาลลงโทษหนักกว่าโทษที่อัยการเสนอ อัยการอาจอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในเรื่องอัตราโทษได้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลให้มีความถูกต้องต่อไป 6) การนำกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับคดีอาญาได้ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 จะต้องไม่ขัดต่อหลักตรวจสอบค้นหาความจริง และศาลควรแสดงบทบาทในการค้นหาความจริงตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 มาตรา 229 และมาตรา 174 วรรค 4 และไม่มีการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลร่วมกันระหว่างศาลและอัยการที่เสนอการลงโทษมาในคำฟ้องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาด ในลักษณะของการตรวจสอบดับเบิลเช็ค ในอันจะทำให้เกิดความถูกต้องและความเป็นภาวะวิสัยโดยในการกำหนดโทษของศาลต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกัน ศาลจะมีบทบาทในการเสาะหาพยานหลักฐานในคดี รวมถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวจำเลย

เอกสารอ้างอิง

- กุลนิษฐ์ รัตนคุสกุล. (2559). การลงโทษในการกระทำความผิดหลายกรรมกับการป้องปรามอาชญากรรม. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิต ณ นคร. (2558). กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคการดำเนินคดี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

- พัชรารณ กงอุบล. (2547). ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 กรณีการสอบสวนร่วมหรือปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับอัยการ. ใน รายงานการศึกษา. สำนักพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษ.
- โพสต์ทูเดย์. (2563). ศาลพิพากษาจำคุกบรรณิน 8 ปี คดีปลอมเอกสารโอนหุ้นเสียชวงษ์. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.posttoday.com/social/general/618259>
- ลาวัลย์ อ่อนโหม. (2560). การกำหนดโทษให้ได้สัดส่วนเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศุภกิจ แยมประชา. (2558). มองกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยผ่านการศึกษาเปรียบเทียบ THE THAI CRIMINAL JUSTICE SYSTEM A COMPARATIVE. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจริญรัฐการพิมพ์.
- สำนักงานกฎหมายนิลอร์แอนด์วินด์. (2563). คดีความผิดต่อร่างกาย. เรียกใช้เมื่อ 2563 กรกฎาคม 13 จาก <http://www.nitilawandwinner.com/content/3529/คดีความผิดต่อร่างกาย-ทนายนิลพล>
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2548). การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อุทิศ สุภาพ. (2561). ประชญาอาชญาวิทยาในการลงโทษ การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา. เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2561 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_479705
- Thaireform. (3 มิถุนายน 2561). กรมราชทัณฑ์ เปิดตัวเลขล่าสุด คนล้นคุก ผู้ต้องขัง 2.2 แสน ต้องคดียาเสพติด. สำนักข่าวอิศรา.